

Prosjekt: "Konsulentsaken i Statsbygg"
Medarbeidere: Johann D. Sundberg og Kjetil Stormark
Publikasjon: Verdens Gang
Publisert: Fra 28. januar 2000 og gjennom hele året.
Tema: Økonomi

De ulike enkeltartikler:

- Verdens Gang 28. januar 2000. Forside: "SJEFEN FOR STATSBYGG: Ga venns nye firma MILLION-KONTRAKT". Innsider: "Ga kameratens nystartede firma MILLION-OPPDRAK. Fersk Statsbygg-sjef skaffet konsulenthjelp i ekspressfart".
- Verdens Gang 3. februar 2000. "Roste Statsbygg-sjefen".
- Verdens Gang 16. mars 2000. "OVERKJØRTE egen stab. Statsbyggsjefen ble rådet til å velge byrået Arthur Andersen", "- Anbefalingen ble trukket" og "15,2 mill. på 21 måneder".
- Verdens Gang 17. mars 2000. "Kritisk brev ble FJERNET", "Professor: - Sabotasje" og "Stortinget krever svar".
- Verdens Gang 18. mars 2000. "MILD REFS av Statsbygg-sjefen. Dåvøy kom Kosmo i forkjøpet".
- Verdens Gang 19. mars 2000. "TIER I HJEL Statsbygg-notat. Sentralt notat ble aldri journalført", "- Skal bli journalført" og "Varsler gjennomgang".
- Verdens Gang 20. mars 2000. "Konsulent satt til å lede MILLIARD-BEDRIFT" og "- Har fått pålegg".
- Verdens Gang 23. mars 2000. "Statsbygg-sjefen FØLER HAN BLE LURT".
- Verdens Gang 18. april 2000. "REFSER Statsbygg-sjefen. Kosmo gir Stormoen bare betinget tillit".
- Verdens Gang 28. juni 2000. Forside: "Statsbygg-direktøren: FIKK 850 000 KONTANT i hemmelig avtale som sjef i Fagbygg". Innsider: "MOTTOK 850 000 I HEMMELIGHET. Fikk privat avtale med mangemillionær", "- Alt skal tåle historiens lys", "- EN GUDE-GAVE. ...men fortjeneste var ikke motivet" og "- Stormoen ba om avtalen".
- Verdens Gang 29. juni 2000. "Ga eget firma MILLIONAVTALE. Styret stanset Stormoen", "- Ville redde Fagbygg" og "Desperat pengebehov".
- Verdens Gang 29. juni 2000. "Krever Stormoen INN PÅ TEPPE. SV-Kristin mener Statsbygg-sjefen må redegjøre for Kosmo" og "Stormoen: "Verken ulovlig eller uetisk"".
- Verdens Gang 30. juni 2000. "SÅR TVIL om Stormoens forklaring. To Statsbygg-direktører hevder sjefens habilitet aldri ble diskutert", "- Har innhentet opplysninger" og "Forbannet på Stormoen".
- Verdens Gang 4. juli 2000. "Skatte-granskes" (notis).
- Verdens Gang 1. august 2000. "FJERNET opplysning i dokument. Stortinget krever Statsbygg-redegjørelse".
- Verdens Gang 2. august 2000. "SNAKKER BARE med Kosmo" og "Stormoen står på sitt".
- Verdens Gang 3. august 2000. "- Stormoen MÅ GÅ. Frp-Kleppe mener tiden er ute for Statsbygg-sjefen" og "Lover svar".
- Verdens Gang 17. august 2000. "900 TIMER OVERTID – på ett år. Statsbygg får refs for lovbrudd".

- Verdens Gang 31. august 2000. "ENDEVENDER STATSBYGG. "Intern-revisjon" for å granske Stormoen".
- Verdens Gang 6. september 2000. "På to år kostet denne konsulenten Statsbygg 6,4 MILL. "Vi vil sørge for å undersøke denne saken nærmere" Statssekretær Marianne Seip Haugsnes."
- Verdens Gang 26. september 2000. "Fastslår alvorlige REGEL-BRUDD".
- Verdens Gang 27. september 2000. "TAR KONTROLLEN. Dramatisk grep mot Statsbygg" og "Betalte 1,8 mill. til eks-kollega".
- Verdens Gang 28. september 2000. "Statsbygg-sjefen INN PÅ TEPPE".
- Verdens Gang 29. september 2000. "TAUSHET etter krisemøte".
- Verdens Gang 30. september 2000. "AVVISER KRITIKK. * Statsbygg-sjefen: - Jeg fortsetter * Beskylder Kosmo for manglende innsikt".
- Verdens Gang 2. oktober 2000. "GRANSKES av Riksrevisjonen".
- Verdens Gang 3. oktober 2000. "ÅPENT OPPRØR mot Statsbygg-sjefen. Innkalt til nytt krisemøte i dag" og "Bryter samarbeid".
- Verdens Gang 4. oktober 2000. "KLAGER på Stormoen. Statsbygg-ansatte føler seg krenket".
- Verdens Gang 6. oktober 2000. "TRUET TIL Å SI OPP".
- Verdens Gang 16. desember 2000. "Statsbygg skal OVER-STYRES. Rapport påpeker lovbrudd og manglende kontroll".
- Verdens Gang 17. desember 2000. "Granskingsrapport kan HAVNE I RETTEN", "- Gir fullstendig feil bilde" og "- Lei av å bli brukt".

Redaksjon:

Verdens Gang
Postboks 1185 Sentrum
0107 OSLO

Kontaktpersoner:

Kjetil Stormark, tlf. 22000000 el. 90548964
Johann D. Sundberg, tlf. 22000000 el. 91148901

INNLEDNING

Torsdag 5. oktober 2000 måtte Halvor Stormoen gå av som sjef for Statsbygg, etter over en ukes knallhardt press fra arbeids- og administrasjonsminister Jørgen Kosmo. Først da Stormoen ble truet med avskjedigelse, godtok han en fallskjerm på en million kroner og lønn ut året for at han skulle slutte. Arbeids- og administrasjonsdepartementets (AAD) hadde da i flere måneder gransket konsulentsaken i Statsbygg. Den omfattende granskningen ble iverksatt utelukkende på bakgrunn av VGs mange artikler om den ekstremt omfattende konsulentbruken i forvaltningsbedriften etter at Halvor Stormoen tok over som toppsjef.

Fra 28. januar 2000 og fram til denne rapportens dato har VG hatt på trykk 52 enkeltartikler om "konsulentsaken" i Statsbygg og om Halvor Stormoens økonomiske disposisjoner. På bakgrunn av opplysningene VG hadde publisert, samt AADs egne funn, konkluderte

Regjeringsadvokaten med at det forelå alvorlige lov- og regelbrudd. Også Riksrevisjonen startet etter hvert en selvstendig gjennomgang av saken.

VGs dekning av saken var et ensomt løp. Det var svært få tilløp til at andre medier dekket saken. NTB plukket opp noen av sakene våre. Men bortsett fra dette var det bemerkelsesverdig få andre medier som logget seg på – heller ikke da dramatikken var i ferd med å bygge seg opp fram mot Stormoens avgang. Det eneste unntaket var selve dagen da Stormoen gikk av – og da AAD sendte ut en pressemelding om Stormoens ”frivillige avgang”. Da fant det sted et merkbart temposkifte i enkelte redaksjoner. Men da tydet de fleste medienes adferd på at man trodde saken allerede var over.

Men det var den ikke. Internt i Statsbygg fortsatte oppryddingen etter at Stormoen var blitt kastet. En egen granskingsgruppe bestående av fem byråkrater fra AAD sluttførte granskingen av bruken av såkalt ”administrativ konsulentbistand”, samtidig som de beholdt ledelsen og styringen av Statsbygg. 15. desember 2000 ga AAD ut de første kopiene av gruppens to rapporter ut til pressen. Konklusjonen var oppsiktsvekkende brutal i ordlyden til å være forfattet i et norsk departement, og påpekte en rekke lov- og regelbrudd. Rapportene konkluderte også med at Stormoen på flere punkter hadde feilinformert departementet.

Etter tre runder med vurderinger hos Regjeringsadvokaten ble saken i slutten av januar derfor forberedt oversendt fra AAD til Økokrim, med begjæring om at det måtte opptas full etterforskning av Stormoen og andre involverte.

REDEGJØRELSE FOR ARBEIDET

De første antydningene – sommeren 1999

Saken dukket første gang opp som et diffust tips til Johann D. Sundberg sommeren 1999 da han jobbet i Aftenpostens økonomiredaksjon. Av flere grunner fikk han aldri sjekket ut saken skikkelig før han sluttet i slutten av september 1999. For ordens skyld tilbød han tipset/saken til Aftenposten, men de lot ham ta det med seg til hans nye arbeidsgiver, VG.

I romjulen 1999 snakket han med en kilde som er blitt lovet full anonymitet om forhold knyttet til Halvor Stormoen i Statsbygg. Vedkommende har tidligere sittet relativt sentralt i Statsbyggs organisasjon. Kildens karriere hadde blitt noe hemmet etter at Stormoen overtok, og opplysningene måtte kildekritisk vurderes i lys av dette.

Mange av tipsene var dessuten av en karakter som gjorde dem uhåndgripelige. Enkelte ledetråder var imidlertid mulig å forfølge videre.

Saken manifesterer seg - januar 2000

Tipset om tildelingen av konsulentoppdraget til byrået Key Resources Consulting (KRC) var det mest konkrete. Det hadde også potensial til å vise hvordan Halvor Stormoen styrte Statsbygg på en svært egenrådlig måte, samtidig som han ga sine venner og kontakter et sugerør inn i statskassen.

Etter nyttår hadde Sundberg flere samtaler med kilden - også for å finne ut noe mer om kildens troverdighet. Han innhentet også stiftelsesdokumenter, regnskaper (fra KRC) m.v. fra Foretaksregisteret i Brønnøysund. Dokumentene viste at Key Resources Consulting var stiftet 9. mars 1998 - under en måned før Stormoen tiltrådte som Statsbygg-sjef. Regnskapet for 1998 var godt tatt i betraktning at det var selskapets oppstartingsår.

Sundberg snakket også med enkeltpersoner i konsulentbransjen. Under hånden ga mange uttrykk for en meget sterk forundring over at Stormoen valgte akkurat dette firmaet så raskt etter tiltredelsen som Statsbygg-sjef. Spesielt med tanke på hvor stort oppdraget var. I konsulentkretser gikk det gjetord om det lukrative oppdraget. Nåværende og tidligere ansatte i Statsbygg fortalte at konsulentfirmaet i praksis hadde overtatt mye av styringen og ledelsen av hovedkontorfunksjonene til Statsbygg.

Det var åpenbart at det var grunnlag for å reise kritiske spørsmål rundt kontraktstildelingen. Det var også klart at Stormoen selv hadde et nært forhold til Key Resources hovedaksjonær og daglige leder, Tore Johansen. De to hadde arbeidet meget nært sammen i fagbevegelsens entreprenørselskap Fagbygg, og flere andre steder senere. Fra Statsbygg-kilder ble forholdet mellom de to beskrevet som tett og direkte vennskapelig. Det virket på deler av administrasjonen at det i realiteten var Johansen og Stormoen som bestemte alt, mens de øvrige aktører ble overkjørt.

Stormoen ble konfrontert med historien om formiddagen tirsdag 25. januar. Han uttalte seg som referert i artikkelen. På ettermiddagen samme dag oversendte vi sitatene til ham på e-mail, slik han hadde bedt om. I svarmailen gjorde han ingen rettelser, men ønsket imidlertid å legge til noen formuleringer som i realiteten ville være gjentagelser. Disse merknadene ble derfor utelatt fra selve artikkelen.

Voldsomme motreaksjoner – 28. januar – februar 2000

Saken ble trykket som oppslagssak i VG fredag 28. januar. Da VG første gang kontaktet Arbeids- og administrasjonsdepartementet (AAD) om saken, fikk vi en meget merkelig reaksjon fra informasjonssjef Leiv Ellingsen. Informasjonssjefen slo fast at han fant det totalt utenkelig at Stormoen hadde brutt noen som helst form for etiske spilleregler. Han var overbevist om at Stormoen hadde den aller høyeste integritet.

Samme kveld kom den første oppringningen fra en kilde som hadde informasjon som vedkommende ville gi angående Stormoens fortid forut for Statsbygg. Stikkord var penger under bordet og skattesnyteri.

Samtidig var motreaksjonen på det første VG-oppslaget direkte intens – nærmest hatsk. På vegne av Stormoen, sendte høyesterettsadvokat Jon R. Gundersen et tilsvar der det het at ”oppslagets billedbruk, omfang og tekst er grovt insinuerende og injurierende og påfører Halvor Stormoen betydelige skadevirkninger. (...) Oppslagets insinuasjon om kameraderi og uetisk holdning savner ethvert faktisk og saklig grunnlag”.

Gundersens tilsvaret ankom redaksjonen samtidig med et litt overraskende utspill fra lederen og den tidligere lederen av ”Faggruppe for etikk og lederskap” i Norske sivilingeniørers forening (NIF) – der man fastslo at det ikke fantes fnugg av grunnlag for noen kritikk av Stormoen.

De første dagene fulgte Kjetil Stormark publiseringen av nyhetsartikkelen til Sundberg som vanlig leser og kollega på nyhetsavdelingen i VG. Han registrerte de voldsomme motreaksjonene fra Stormoen og Statsbygg-sjefens advokat, Jon R. Gundersen, med en viss interesse. Allerede samme dag snakket han med en kollega og venn, researcher og frilansjournalist Geir Løndal i NRK Brennpunkt, som hadde snust på samme sak med håp om å få laget et program om Stormoen. Men Sundbergs artikkel hadde torpedert hele prosjektet. Nå stod han igjen med enkelte biprodukter av researchen som han fritt kunne selge, all den tid det han hadde igjen ikke var nok til å rettfærdiggjøre et eget program om saken.

Det viktigste Løndal satt på, var indikasjoner og kildeutsagn om at det hadde foreligget en konkret tilråding fra Statsbyggs organisasjonsstab som anbefalte et annet konsulentbyrå enn KRC. Allerede samme dag som artikkelen stod på trykk, uten å kunne si hvordan han visste det, nevnte Stormark til sin kollega at mye tydet på at det "fantas mer" å drive journalistikk på.

Men allerede samme helg reiste Sundberg på to ukers ferie i Brasil. Det ble derfor ikke mye oppfølging på trykk etter den ene førstesiden – med unntak av en kort registrering av at daværende arbeids- og administrasjonsminister Laila Dåvøy hadde lovprist Statsbygg-sjefen fra Stortingets talerstol.

Et graveprosjekt tar form – begynnelsen av mars 2000

Under Sundbergs utenlandsreise fortsatte hans kollega på nyhetsavdelingen å snuse på saken. Etter at Løndal nok en gang hadde sjekket at han som frilanser stod fritt til å selge sitt materiale til VG, hadde Stormark et møte med frilanseren om saken. Basert på et notat fra Løndal, fremla Stormark saken for sin avdelingsledelse – som besluttet å kjøpe det noe uferdige researchmaterialet.

Da Sundberg kom hjem fra sitt ferieopphold i Brasil i den tredje uken i februar, opprettet samfunnsavdelingen og nyhetsavdelingen et samarbeidsprosjekt på saken. Stormoen hadde selv skapt en viss dynamikk i saken, siden han på eget initiativ hadde lovet en redegjørelse til departementet om de omtalte forhold.

Det var raskt noen problemstillinger som blinket seg ut, og som stod sentralt i det videre arbeidet:

1. Var det riktig at Statsbyggs egen stab hadde kommet med en annen tilråding i valg av konsulentbyrå enn det som ble det endelige utfallet? Og hva lød den anbefalingen i så fall på?
2. Hvor mye penger hadde Statsbygg til da brukt på å betale KRC for bistand i omorganiseringsprosessen? Og hva gjorde KRC egentlig i Statsbygg?
3. Hadde Statsbygg og Stormoen fulgt anbudsreglene da kontrakten ble tildelt?
4. Hvor nære relasjoner hadde Stormoen og Tore Johansen egentlig?
5. Hadde andre kolleger av Stormoen fått oppdrag i Statsbygg etter at han hadde tatt over som toppsjef der?
6. Hvorfor hadde Stormoen tatt sjansen på å tildele oppdraget til sin nære ekskollega?

Vi visste at vi i alle fall på punkt 1 var nødt til å få tak i selve dokumentene, eller i det minste få tak i ordlyden (sitater) fra den aktuelle innstillingen for å kunne kjøre storyen. Da vi gikk i gang å arbeide forstod vi raskt at arbeidet ikke ville bli lett. Kildene var meget nervøse og redde for å gi oss noe som helst. Det var allerede lagt et ikke ubetydelig press på flere i etterkant av vår enslige artikkel om saken – for å sørge for ro i rekkene, og for å unngå ”unødige lekkasjer”. AADs byråkrater var dessuten konsekvent avvisende til i det hele tatt vurdere problemstillingene som vi arbeidet med. Hvordan denne holdningen manifesterte seg, skal vi komme tilbake til litt senere.

Noe av det første vi begynte med, var å sende av gårde flere innsynsbegjæringer, samt å starte på en omfattende kartlegging av personer med nåværende og tidligere tilknytning til Statsbygg – kilder som kunne tenkes å sitte på opplysninger.

De aller færreste av de vi sporet opp turde å snakke med oss åpent. Et noe større antall var villige til å gi opplysninger ”på bakgrunn” – slik at vi lettere visste hvor vi skulle lete. Men det var mange som selv ved tilbud om full anonymitet overhodet ikke turde å snakke med oss på telefon, ikke en gang når vi ringte dem på telefon hjemme.

Gjennom omfattende kildepleie fikk vi raskt en fornemmelse av at arbeidsmiljøet i Statsbygg neppe var det beste. Det var derfor stort sett bare de offisielle telefonhenvendelsene til Statsbyggs ledelse som vi etter hvert gjorde gjennom forvaltningsorganets sentralbord.

Kartleggingen avdekket et større antall kilder som var interessante for oss, definert inn i fire hovedgrupper:

1. Kilder i Statsbyggs stab, som satt slik til i organisasjonen at de i den egenskap var interessante, samt tidligere ansatte
2. Kilder i byggebransjen som i egenskap av sine nettverk visste mye, eller som visste hvem som hadde eksakt kunnskap.
3. Kilder med personlig kontakt med/kjennskap til Stormoen eller andre av de involverte, eksempelvis KRC og andre konsulenter i Statsbygg.
4. Kilder som i en eller annen sammenheng hadde ansvar for tilsyn med Statsbygg og Stormoen personlig (AAD, Riksrevisjonen, Statsbyggs interntilsyn)

Samtidig var det rimelig klart at de aller mest spennende detaljene ikke var spredd på et veldig stort antall hender. Det var derfor nødvendig å bruke en del tid på relasjonsbygging – eller på godt norsk: Å få etablert et tillitsforhold til enkelte, meget sentrale, personer.

I forfølgelsen av ”the paper trail” var Statsbyggs egen postjournal første stopp på veien. For å sikre oss mest mulig ubegrenset innsyn, valgte vi selv å møte fysisk opp i Statsbyggs hovedkontor i Byporten i Oslo. Dette var også psykologisk viktig – både for å signalisere at vi kjente våre rettigheter, samt å skape litt ”snakk” i Statsbygg-korridorene om at VG fortsatt arbeidet med saken. Håpet var at dette kanskje kunne føre til at kilder tok kontakt med oss.

Dessuten hadde det jo også sin egen ”sjarm” å sitte på postomdelingskontoret/arkivet hos Statsbygg og fysisk gjennomgå postjournalene.

Vi sendte på et meget tidlig tidspunkt flere innsynsbegjæringer til Statsbygg. Begjæringene ble fremsatt delvis på bakgrunn av konkrete dokumentfunn i postjournalen og delvis utifra dokumenter vi visste vi kom til å trenge. Vi ba også om en oversikt over utbetalingene til KRC, fra kontraktsoppstart i juni 1998 og fram til da.

Et første gjennombrudd – medio mars 2000

Etter rundt tre ukers oppfølging til og fra av en særskilt kilde fikk vi det første gjennombruddet i arbeidet med saken. Vi fikk ut den konkrete ordlyden av Statsbyggs egen innstilling i konsulentbyråsaken. Organisasjonsstaben hadde innstilt på valg av byrået Andersen Consulting, og ikke KRC. Dette stod i direkte motstrid til Stormoens versjon da VG første gang omtalte saken. Da hevdet Stormoen at valget av KRC hadde vært ”solid forankret i Statsbyggs egen organisasjon”.

At vi fikk ut innholdet av dette brevet var helt avgjørende for den videre dekningen av saken. Brevet dokumenterte at Stormoen hadde overkjørt sin egen stab og at det kunne stilles spørsmålsteget ved den versjonen Statsbygg-sjefen hadde gitt til offentligheten og til departementet.

Fra ulike kilder ble vi etter også oppmerksom på at det skulle eksistere et meget kritisk brev fra den tidligere organisasjonsdirektøren i Statsbygg, Arne Nyquist. I brevet, som var blitt sendt til Statsbygg, gikk Nyquist meget sterkt i rette med fremstillingen som Stormoen ga av de faktiske forhold rundt konsulentsaken. Nyquist hadde ikke bare vært den ansvarlige for nyanskaffelser i Statsbygg på det aktuelle tidspunktet. Han var også Stormoens eneste sannhetsvitne på at alt hadde gått riktig for seg.

Da vi var i postjournalen i Statsbygg lette vi spesielt etter dette brevet. Etter mye leting fant vi faktisk brevet registrert i postjournalen. Men på registreringen stod den talende påførselen: ”Utgår”. Etter at brevet var blitt journalført hadde noen med myndighet til å instruere arkivet sørget for å fjerne brevet fra postjournalen. En ny utskrift fra postjournalen ville kanskje aldri inneholdt dette skriftlige ”beviset” – all den tid hele oppføringen da ville vært borte. Men siden vi selv hadde møtt fysisk opp i Statsbygg kunne vi nå selv ta kopi av det gamle journalarket. Det tok vi godt vare på.

Våre innsynsbegjæringer var på dette tidspunktet blitt møtt med direkte lovstridige avslag fra Statsbygg – hvor lovhemmel manglet for flere av avslagene, og hvor andre formalia ikke var tilfredsstillt. Formuleringene som ble brukt fra Statsbyggs side ga dessuten inntrykk av at man brukte høyst vikarierende begrunnelser for å avvise VGs ønske om innsyn. Samtlige avslag ble påklaget – med et betydelig merarbeid som resultat.

Torsdag 16. mars startet VG en artikkelserie om konsulentbruken i Statsbygg. Den første artikkelen stod over to sider langt framme i avisen, og hadde overskriften ”OVERKJØRTE egen stab. Statsbygg-sjefen ble rådet til å velge byrået Arthur Andersen”.

I et konfrontasjonsintervju hevdet Halvor Stormoen at organisasjonsstaben hadde trukket tilbake sin anbefaling av Arthur Andersen, og slo fast at innstillingen på ingen måte hadde vært entydig eller ubetinget. Og la til:

”Det var organisasjonsstaben som trakk konklusjonen tilbake etter at de hadde sett nærmere på saken”.

Samme dag kunne VG avdekke – dog i form av bare en liten notis – at konsulentoppdraget som ikke hadde vært på tilbud og opprinnelig bare var på 465.000 kroner nå var kommet opp i hele 15,2 millioner kroner.

Dagen etter kjørte vi en story på at det kritiske brevet fra tidl organisasjonsdirektør Arne Nyquist, som antyder at Stormoen har feilinformert Arbeids- og administrasjonsdepartementet, er blitt fjernet fra Statsbyggs offentlige postjournal. Mens Statsbyggs ledelse hevder at brevet var stilet til Statsbygg-sjefen direkte og at det derfor var å anse som et ”personlig brev”, er jusprofessor Erik Boe ved Institutt for offentlig rett på Universitetet i Oslo meget klar. Han slår ”på generelt grunnlag” (slik det alltid fungerer når jusekspertene skal kommentere problemstillinger) fast at en slik handlemåte rett og slett er direkte sabotasje av intensjonen bak Offentlighetsloven.

En stadig mer urolig opposisjon på Stortinget purrer på redegjørelsen man ba om i januar – fra sittende statsråd Laila Dåvøy. Men Dåvøy har bare få timer igjen som statsråd. Samme dag som Stortingets kontroll- og konstitusjonskomite på ny krever svar fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet (AAD) blir det kjent at komiteens leder, Jørgen Kosmo, blir den nye statsråden i AAD. Men Kosmo rekker ikke å ta i saken. Samme dag som hun går av, setter Dåvøy sin signatur på et brev som sluttbehandler konsulentsaken i Statsbygg. Brevet innebærer en mild refs til Stormoen for ikke å ha satt kontrakten til KRC ut på anbud. Men ellers blir Stormoen frikjent på de fleste punkter – også når det gjelder mulige habilitetsbindinger til ekskollega Tore Johansen.

Dåvøys lille ”finte” faller ikke i god jord i Stortinget, som oppfordrer Kosmo til likevel å gjennomgå saken – til tross for at hans forgjenger forsøkte å sluttebehandle den.

Gjennom ulike kilder fikk vi på dette tidspunktet også antydninger om at det kritiske brevet fra den tidligere organisasjonsdirektøren i Statsbygg også var blitt sendt til AAD. Det var derfor naturlig å henvende seg til departementet, med spørsmål om hvilken behandling brevet var blitt underlagt og hvordan man fulgte opp en sak der det var antydning at en etatssjef hadde feilinformert departementet.

Det var med en viss undring at vi ventet forgjeves på at brevet fra den tidligere Statsbygg-toppen skulle dukke opp i AADs offentlige postjournal.

Reaksjonen fra embedsverket var kontant. Ikke i forhold til saken eller brevet i seg selv, men i forhold til henvendelsen fra VG. Da VG lørdag 18. mars kontaktet ekspedisjonssjef Kasper Holand, sjef for statsforvaltningsavdelingen og Statsbyggs ”styreformann” ville han knapt nok kommentere saken. Høyst motvillig opplyste han at han ikke visste hvorfor brevet ikke var blitt journalført. Deretter forsikret han at brevet ville bli journalført så snart det var praktisk mulig.

Men da VG ville stille ytterligere spørsmål om saken, valgte Holand å slenge på røret. På trykk valgte vi å ikke gjøre et poeng ut av dette. Jeg er ikke sikker på om det var en riktig konklusjon. Uansett var det påfallende å møte en slik reaksjon fra embedsverket i AAD ved en av våre første henvendelser til en av de desiderte toppene i AAD.

Men det som kunne virke som embedsverkets skjerming av Stormoen begynte bare få dager senere å møte motbør. Den nyutnevnte statsråden i AAD, Jørgen Kosmo, fastslo i et VG-intervju at han forbeholdt seg retten til å foreta en selvstendig vurdering av konsulentsaken.

Vinden snur i departementet – april 2000

Helt siden vi påbegynte arbeidet med denne saken i januar hadde det vært en konsekvent linje fra departementets side at man drøyet i det lengste med å utlevere dokumenter vi hadde

begjært innsyn i. Men etter at Ap-regjeringen og Kosmo tok over styringen merket vi en holdningsendring internt i departementet.

Ikke minst kom dette godt med i klagesakene vi hadde vis a vis Statsbygg. Vi fikk stort sett avslag på alle innsynsbegjæringer vi sendte til Statsbygg, men nedla et omfattende arbeid i utarbeidelse av klagen. Blant annet brukte vi Arvid Frihagens standardverk om Offentlighetsloven i så stort omfang at våre klager liknet mer på prosesskriv fra en høyesterettsadvokat enn på en tekst som var utarbeidet av VG-journalister. Men arbeidet ga resultater. I alle sakene fikk vi – etter hvert - gjennomslag. Men saken måtte stort sett innom departementet. Det vanligste var at departementet meget bestemt ”ba” Statsbygg revurdere avslaget, slik at de selv slapp å omgjøre vedtaket for dem. Og da tok Statsbygg-ledelsen hintet.

Gjennom kontakt med et stadig økende antall kilder og ved en nærmest kontinuerlig overvåking av postjournalene til Statsbygg og AAD fulgte vi den videre utviklingen av saken. Et av brevene vi hentet ut på denne måten ga ganske verdifull kunnskap om ”det psykologiske spillet” som foregikk mellom Halvor Stormoen og sentrale personer i departementet. I en redegjørelse for konsulentsaken, utarbeidet av Stormoen allerede 18. februar, fremkom det at Stormoen følte seg regelrett lur da han ble tilbudt og takket ja til jobben som sjef for Statsbygg. I det 18 sider lange dokumentet skriver Stormoen:

”Det ble overhodet ikke varslet at det skulle finnes usikkerhet knyttet til store, kritiske prosjekter, eller at det ikke var samsvar mellom drivkreftene hos organisasjonens nøkkelpersoner og bedriftens målsettinger og strategier. I det bildet jeg ble presentert for var det ingenting som tydet på at bedriften manglet kritisk kjernekompetanse, hadde store interne samarbeidsproblemer eller hadde sviktende tillit hos strategisk viktige kunder”.

At Stormoen følte seg lur opp i stry og hadde sagt ja til jobben på sviktende grunnlag var såpass oppsiktsvekkende kost at vi laget en egen artikkel utelukkende om dette.

Hos embedsverket i AAD møtte Stormoen en ikke helt ubetydelig forståelse for dette synspunktet. Han fremsatte krav om, og oppnådde, et lønnstillegg på 50.000 kroner for å bote på merbelastningen som den aktuelle situasjonen hadde ført til for ham som toppsjef.

30. mars sender imidlertid Stormoen et brev til AAD (vi får tak i brevet først på et noe senere tidspunkt). Kanskje er brevet oppriktig ment, kanskje er det ment som ledd i et taktisk spill. Men effekten er uansett den samme. I brevet retter Stormoen knusende kritikk av AAD som etatstyrer, og slår fast at embedsverket ikke har de nødvendige fullmakter til å kunne effektivt være Statsbyggs overordnede i AAD. Derfor, fastslår Stormoen, vil han utelukkende forholde seg til statsråd Jørgen Kosmo for framtiden.

Dette er trolig en av Stormoens største tabber i håndteringen av konsulentsaken. Stormoen slår nemlig hånden av den delen av embedsverket som faktisk har forsøkt å skjerme ham og som i alle fall delvis ”er på hans lag”.

Etter at han har innhentet egne opplysninger, og etter å ha lest Stormoens oppsiktsvekkende brev, slår Kosmo fast at Stormoens tabbekte i Statsbygg er oppbrukt. I en ny vurdering av konsulentsaken fra AAD legges det ikke skjul på at statsråden er sterkt misfornøyd med Stormoens håndtering av konsulentsaken. I et intervju med VG 18. april gir Kosmo bare betinget tillit til Statsbygg-sjefen og retter hard kritikk mot en rekke enkeltforhold i saken.

Brikkene faller på plass – mai – juni 2000

Samtidig som saken utviklet seg til det verre for Stormoen internt i departementet, og ”tonen” i dialogen mellom Statsbygg-sjefen og AAD ble stadig mer anstrengt, fortsatte vi arbeidet med konsulentsaken innimellom andre gjøremål på våre to respektive avdelinger i VG.

All den tid vi på sørgelig vis var helt alene om å dekke saken, kunne vi nesten velge vårt eget tempo. Samtidig hemmet det dekningen noe, all den tid man internt i VG-huset fryktet at vi kunne bli beskyldt for å drive kampanjejournalistikk og ”klappjakt” på Statsbygg-sjefen. Oppfatningen var derfor at vi måtte ha substansielle nyheter dersom det skulle rettferdiggjøre nye og omfattende artikler om Stormoen.

I slutten av april dro Stormark på en måneds ferie til USA. Hjemme hadde kollega Sundberg gjennom våren holdt fortløpende kontakt med kilden som på et tidlig tidspunkt i saken hadde tatt kontakt og hevdet å sitte på opplysninger om Stormoens fortid fra Fagbygg – forhold som visstnok skulle romme mye grums.

De stikkordene som var blitt gitt tidligere, ga nærmest antydninger om direkte korrupsjon. Kilden utdypet gradvis hvilke informasjonen vedkommende satt på, og fastslo at det fantes dokumenter som viste at det vedkommende hevdet faktisk var korrekt. Kildens posisjon i forhold til de involverte gjorde at vedkommende utsatte seg for en viss risiko for å bli avslørt bare ved at opplysningene ble kjent. Vi gjorde derfor vedkommende oppmerksom på dette, og understreket flere ganger at det var viktig at vedkommende forstod rekkevidden av å levere dokumentasjonen til VG – og at vi ikke kunne garantere at personen ikke ble utpekt som kilde av noen av de involverte i saken.

Etter en dialog som gikk over flere dager i slutten av mai, mottok Sundberg fredag 29. mai til slutt de aktuelle dokumentene fra kilden. Dokumentene var svært overbevisende. De ga oss uavhengig dokumentasjon for det meste av det kilden hadde fremsatt av påstander. Av kildeårsaker kan vi ikke gå nærmere inn i detaljer på hva slags dokument det dreide seg om. Det eneste vi kan si i dag er at det var et ”objektivt og skriftlig dokument” som ga en god og nøytral beskrivelse av en økonomisk transaksjon som involverte både Statsbygg-sjef Halvor Stormoen, daværende Block Watne-sjef Bjørn Rustad og en litt anonym mangemillionær og eiendomsbaron fra Ringerike. Det handlet om fagbevegelsens entreprenørselskap Fagbygg og om oppføringen av et industribygg like ved E6 på Kløfta i Akershus.

Industribygget, senere kjent i VG som ”Siemensbygget”, ble oppført av Fagbygg i 1989-91 - mens Stormoen var sjef i Fagbygg. Dokumentet fortalte at Stormoen og Rustad trolig mottok 850.000 kroner hver - under bordet, for sin rolle i byggeprosjektet. Dette kom i tillegg til den ordinære lønnen fra Fagbygg, som tross alt betalte dem for innsatsen de nedla.

I begynnelsen av juni var Stormark tilbake i Oslo, uthvilt og klar for ny innsats. På sett og vis startet vi nå med rene ark og tegnestifter, som det heter. Vi måtte begynne helt på ny, i alle fall delvis, og kartlegge et større antall kilder fra Fagbygg-miljøet på slutten av 1980-tallet. Det var også klart at vi ikke satt på dokumentasjon som hundre prosent bekreftet at Stormoen faktisk hadde mottatt pengene.

Tenningen internt i redaksjonen var like fullt meget stor, all den tid vi satt med materiale og opplysninger som ville kunne føre til politietterforskning av en sittende Statsbygg-sjef og en sjef for et større konsern (Block Watne). Det var derfor klarsignal til å jobbe stort sett på

heltid med saken, selv om vi nærmet oss den mest omfattende ferietiden i redaksjonen, med få fast ansatte tilstede på jobb.

De ubesvarte spørsmålene vi nå satt med, var:

1. Hvorfor hadde Rustad og Stormoen hver fått 850.000 kroner av mangemillionæren Håkon Solberg? Hvordan hadde pengene blitt utbetalt? Hvem hadde bedt om den hemmelige avtalen?
2. Hadde Stormoen faktisk tatt i mot pengene?
3. Var midlene blitt oppgitt til beskatning?
4. Hadde Fagbygg tjent mindre på byggeprosjektet som en følge av utbetalingen til Stormoen og Rustad?
5. Hadde styret eller eierne av Fagbygg fått vite om avtalen med Solberg?
6. Fantes det andre eksempler der Stormoen kunne ha forsøkt å berike seg på bekostning av Fagbygg, slik vi hadde hørt antydninger om? I så fall måtte vi finne fram til skriftlig dokumentasjon.

Noe av det første vi gjorde var å hente ut gamle regnskaper og årsberetninger fra Fagbygg fra Foretaksregisteret. All den tid Fagbygg ikke lenger eksisterte bød det på litt problemer å finne fram til riktig foretaksnummer. Noen av dokumentene vi ønsket kopier av var dessuten eldre enn 10 år. Vi måtte dermed foreta en bestilling fra det historiske arkivet i Brønnøysund. Dette tok betydelig lenger tid enn vanlig.

Noen få av kildene vi hadde fra selve konsulentsaken kunne gi oss navn fra Fagbygg-systemet som vi kunne begynne å nøste i. Deretter var det mange dager – og kvelder – med utrøstelige ringerunder. Gjennom kontakt med trolig et 30-talls ulike kilder, som alle hadde arbeidet i Fagbygg, ble vi etter hvert servert mange gode historier. Fagbygg hadde vært et regelrett rottereir av rykter, spekulasjoner og maktkamp. Historiene vi ble servert ga klare antydninger om at det kunne finnes mer å drive journalistikk på. Samtidig var rykter alene livsfarlig som arbeidsgrunnlag for journalister så lenge som 10 år etterpå.

Vi jaktet derfor på kilder som fortsatt satt på skriftlig materiale fra Fagbygg-tiden. Etter et ikke helt ubetydelig antall telefoner hadde vi til slutt hellet med oss. En kilde med et ikke helt ubetydelig hevnmotiv, det måtte vi erkjenne, sa seg villig til å stille sitt arkiv til disposisjon for oss. Det var ikke måte på hva vedkommende hadde tatt vare på. Selv gamle aksjonærlistene og komplette organisasjonsdiagrammer med navn på alle sentrale sjefer fra over ti år tilbake ramlet ut av skapet, sammen med en gammel ”kranhistorie” som det gikk forlydender om selv den dag i dag – også internt i Statsbygg.

Da vi første gang hørte om ”kranhistorien” var det gjennom bruddstykker fra en meget sentral ”deep throat-kilde” i Statsbygg, som hadde snappet den opp fra venner i bygge- og anleggsbransjen som hadde vært i Fagbygg. Men nå fikk vi se styredokumentene fra Fagbygg-styret der saken faktisk ble behandlet.

Som toppsjef i Fagbygg hadde Stormoen nemlig i hemmelighet sørget for at et firma han hadde eierinteresser i fikk en langvarig og innbringende kontrakt på å leie ut en byggekran til Fagbygg. Avtalen ville gi Stormoens firma 1,62 millioner kroner i leieinntekter på et tidspunkt da byggemarkedet var helt flatt og da Fagbygg hadde mange kraner selv – som stod uten oppdrag. Men da styret i Fagbygg oppdaget omfanget av avtalen, ble hele kontrakten terminert.

VG-kolleger som fortsatt husket avsløringen av Oslokorrupsjonen ti år tilbake bemerket tørt at sakene vi nå satt på var det man ikke fikk tak i den gang. Bemerkningen falt også med kunnskapen om at det stedet Stormoen hadde begynt å arbeide etter perioden som toppsjef i Fagbygg var nettopp Oslo kommune og Oslo byfornyelse.

Innsjutt mot publisering/etiske og juridiske avveininger – slutten av juni 2000

All den tid det var sprengstoff vi satt på, var det et ikke helt ubetydelig arbeid å få materialet ferdigstilt for publisering. Ikke bare dreide det seg om komplisert materie som det var en utfordring å få presentert forståelig for alle av VGs lesere, ved hjelp av tekst og grafiske designløsninger. Men det handlet også om saker der faren for å bli saksøkt var ganske stor dersom vi trakk bare litt feil.

Vi tok oss derfor god tid til å få alle elementene på plass. Vi ble enda mer nøye enn tidligere på å ta opp på lydbånd alle intervjuene vi foretok. Vi lyttet sammen gjennom de viktigste intervjuene for å lete etter nyanseringer i svarene som kunne gi nye ledetråder. Samtlige intervjuer ble også lagret digitalt (på data) for ettertiden – i tilfelle av et mulig søksmål. Vi følte på dette tidspunktet også behov for å systematisere vårt etter hvert omfattende, skriftlige materiale. Viktige dokumenter ble analysert og gransket gang på gang, av både oss og våre arbeidsledere. Vi gjennomførte også en ”befaring” på Kløfta for å ta ”Siemensbygget” nærmere i øyensyn.

Den siste tiden var Stormoen blitt merkbart mer amper i de stadige intervjuene vi foretok med ham om ulike forhold knyttet til konsulentsaken. Materialet vi nå satt på ga en meget sterk antydning om at intervjuene neppe ville bli enklere. Men Stormoen var – imponerende nok - alltid tilgjengelig for kommentar, selv om beskyldningene mot VG og det han mente var et regelrett korstog var mange og ampre.

12. juni 2000 gjennomførte vi konfrontasjonsintervjuene med de tre hovedpersonene. På forhånd hadde vi bestemt oss for å forsøke å intervju Stormoen, Rustad og mangemillionæren Håkon Solberg på samme tidspunkt, slik at de ikke skulle rekke å samordne forklaringene sine.

På mange måter var uttalelsene fra de involverte optimale. Alle de tre involverte bekreftet de faktiske forhold, men skyldte på hverandre i forhold til hvem som hadde forlangt den noe spesielle oppgjørsformen: 1,7 millioner kroner overlevert i kontanter - på gaten utenfor daværende Rogalandsbankens bankfillial i Riddervoldsgata Oslo sentrum.

Etter det første konfrontasjonsintervjuet med Solberg var gjennomført, innså vi at vi burde forsøke å få til et møte med ham. Mangemillionæren styrket vår sak med sine uttalelser, all den tid han viste til at han hadde forlangt å få 5,5 millioner kroner i fortjeneste av eiendomsprosjektet og at han utelukkende hadde forholdt seg til Stormoen personlig.

Gjennom ytterligere intervjuer og et møte med Solberg i Hønefoss, bygget vi gradvis opp et tillitsforhold til ham. Dette hjalp oss noe i den senere prosessen.

Etter at intervjuene med de tre hovedpersonene i den første saken var gjennomført, skrev vi et utkast til hovedsak som ble vurdert særskilt i redaktørkollegiet. Artikkelen, vedlagt det

dokumentasjonsgrunnlaget vi mente vi satt på (samlet i en ringperm), ble også oversendt til VGs juridiske rådgiver, advokat Cato Schiøtz. I tillegg til avveiningene i forhold til hvor langt vi kunne gå, måtte vi også holde tilbake (i alle fall på trykk) enkelte deler av vår egen dokumentasjon – av hensyn til kildevernet.

Det handlet også mye om hvordan saken skulle presenteres. Den måtte skrives spennende, men uten antydning til tendensiøs fremstilling.

Først etter en ukes tid fikk vi artikkelutkastet tilbake – uten nevneverdige endringer – og et grønt lys til å trykke den første saken. Og da var den stående ordre fra sjefredaktøren til desken at intet skulle redigeres – utover det som allerede var gjort av justeringer.

Kvelden sakene skulle tegnes ut på desken var vi begge tilstede på desken som to overivrige og overgravide mødre – i redsel for at noe skulle gå feil. Og det var mer enn nok å gjøre. Bildetekster og den siste ”finishen” på grafikk var det som tok mest tid. Men mest handlet det vel om vår egen mentalhygiene.

Samme formiddag som sakene stod på trykk over forsiden og tre sider i avisen, sendte NTB ut en relativt omfangsrik sitatsak. Men utover dette var det – fortsatt – en øredøvende passivitet fra øvrige norske redaksjoner. Årsaken var vel den vanligste av dem alle ved publisering av omfattende gravesaker/avsløringer: Det var tilnærmet umulig for andre journalister å komme videre på historien.

Dag to avslørte vi over tre nye sider den lukrative millionavtalen som Stormoen hadde gitt sitt eget firma da han var toppsjef i Fagbygg. Vi omtalte også at flere sentrale stortingspolitikere, med SV-leder Kristin Halvorsen i spissen, mente at statsråd Jørgen Kosmo måtte kreve en redegjørelse fra Stormoen om hans disposisjoner i Fagbygg.

Men heller ikke det, eller dag 3-oppfølgingen (to tidligere Statsbygg-direktører som åpent hevdet at deres tidligere sjef har forklart seg uriktig til Arbeids- og administrasjonsdepartementet) var nok til å vekke jaktlysten i andre redaksjoner.

På grunn av fornyet frykt for å bli oppfattet dit av vi drev med kampanjejournalistikk, ble en substansiell oppfølgingssak ”plugged” på side 8 tirsdag 4. juli. Likningskontoret i Fredrikstad hadde på bakgrunn av VGs avsløringer gått i gang med en mulig skattesak mot en av de involverte, den nå avgåtte Block Watne-direktøren Bjørn Rustad. Rustad hadde oppbevart de 850.000 og andre midler i en bankboks – uten å oppgi pengene til beskatning. I Stormoens tilfelle var vi ikke like godt kjent med hvorvidt pengene var blitt oppgitt til skattemyndighetene.

Vi vet at Økokrim så vidt ”snuste” på sakene vi hadde trykket, men at det aldri kom noen formell oppfølging derifra. Kanskje skyldtes det at man følte at saken var litt for gammel, selv om den strengt tatt ikke var foreldet. Og kanskje var årsaken at den sittende Økokrimsjefen, Anstein Gjengedal, ikke ønsket å opparbeide nye saker i porteføljen akkurat da – all den tid han allerede hadde takket ja til en ny jobb som politimester i Oslo og bare satt og ventet på den formelle utnevnelsen.

Ikke at det hadde så fryktelig mye å si. Utfallet var uansett det samme: Vi var fortsatt helt alene i manesjen.

Mellomspill og feilskjær – juli 2000

Allerede før vi gikk til publisering hadde vi forsøkt å få tak i de gamle regnskapsbøkene til Fagbygg. Det var en utfordring bare å finne ut hvor disse fantes. Gamle Fagbygg var splittet opp i flere deler, og hvorpå de ulike delene var blitt kjøpt opp eller senere blitt lagt ned. Å få tilgang til regnskapene (ikke bare oversiktene som var blitt sendt til Brønnøysynd) var nødvendig for å kunne dokumentere at Fagbygg trolig hadde tapt penger på avtalene som Stormoen hadde skaffet seg selv og sitt eget nettverk.

Vi ble forespeilet tilgang til regnskapene, men forstod etter hvert at man enten ikke prioriterte saken høyt nok, eller at man trenerte framdriften – kanskje for at det nye selskapet skulle slippe å bli innblandet.

Hva årsaken var, er uvisst. Vi fikk uansett ikke tilgang til materialet.

I juli var vi tilbake på dekningen av den mer ordinære ”konsulentsaken” i Statsbygg. Vi bestemte oss nå for at tiden var inne for å se litt grundigere på den totale pengebruken i Statsbygg på kjøp av administrativ konsulentbistand generelt, og på bruken av Key Resources Consulting (KRC) mer spesielt.

Oppmuntret av det vi mente var en mer kritisk holdning fra politisk ledelse i AAD, satte vi oss ned og forfattet flere meget omfattende innsynsbegjæringer. Vi ba først om å få kopi av alle kontraktene som Statsbygg hadde inngått med KRC. Etter å ha kranglet oss til innsyn i disse og vunnet fram, ba vi etter hvert også om å få se hele fakturagrunnlaget som lå til grunn for utbetalingene til KRC.

I et møte med hva vi kan kalle en ”deep throat-kilde” i Statsbygg hadde vi allerede fått se noen av KRC-kontraktene. Møtet fant sted på et anonymt konferanserom på et mindre Oslohotell, all den tid vedkommende ikke ønsket å bli sett i VGs lokaler. Ett av dokumentene vi fikk se var åpenbart blitt tilbakedatert, mens en annen kontrakt viste seg å ha blitt inngått over telefaks fra Stormoens hjemmekontor – en saksbehandling som ikke direkte vitnet om en ”ordinær” saksbehandling.

Overraskelsen var derfor stor da vi fikk ut kontraktene fra Statsbygg, etter at ledelsen der først hadde nektet oss innsyn i dokumentene. Ett av dokumentene var tydelig blitt manipulert med, slik at selve journalføringsstempelet var blitt fjernet – sammen med påskriften ”t.e. 24.09.99 APB”. Initialene stod for Arne Petter Breirem, en avdelingsdirektør i Statsbygg som informasjonsavdelingen oppga var saksbehandler for kontraktsforholdet til Key Resources. Og ”t.e.” kunne ikke bety annet enn ”til etterretning” – at den Statsbygg oppga som saksbehandler for kontraktsforholdet ikke hadde sett kontrakten fra 25. oktober 1998 før nærmere ett år senere.

På grunnlag av opplysninger fra offisielt hold i Statsbygg og de to versjonene av det samme dokumentet (vi hadde fått tak i originalversjonen via kilder i Statsbygg) kjørte vi en sak på at Statsbygg hadde ”FJERNET opplysning i dokument”. Forut for publisering hadde vi gjennom en drøy uke gjort 15-20 forsøk på å komme i kontakt med Breirem. Til tross for tre telefonsvarerbeskjeder returnerte han aldri noen av våre henvendelser.

Men det viste seg snart at vi – takket være at vi hadde stolt på opplysningene vi fikk fra Statsbyggs informasjonsavdeling – hadde fått enkelte detaljer feil i saken. Selv om Breirem ga

opptil flere forskjellige forklaringer på hva han hadde visst til de ulike tidspunktene, stod det fast at "t.e." var en teknisk arkiveringsterm internt i Statsbygg. Uttrykket ble bare brukt ved tilbakesendelse av saksdokumentene til arkivet, for å fortelle at saksbehandler ikke hadde foretatt nye saksbehandlingsskritt siden sist og at dokumentet følgelig kunne tas av "restanselisten".

Det som strengt tatt var et ubetydelig sidespor i saken førte likevel til mye merarbeid. Når aktørene i Statsbyggs ledelse endelig hadde noe å kunne ta VG på, om enn så lite det var, ble det krisemaksimert så godt man kunne. Først ble det sendt et rekommandert brev til VGs sjefredaktør Bernt Olufsen med trussel om søksmål. Deretter ble det sendt brev til ulike stortingsrepresentanter i et forsøk på å svekke VGs troverdighet i forhold til våre artikler om saken totalt sett.

Gjennom det øvrige arbeidet med saken visste vi at Breirem var meget sterkt presset. Han var den som hadde tatt kontakt med den tidligere organisasjonsdirektøren (Arne Nyquist) i et forsøk på å få ham til å utstede en "hvitvaskingsseidel" der han gikk god for valget av KRC. I stedet sendte han et brev til Statsbygg der han beskyldte Stormoen for feilinformasjon. Og da hadde Breirem reagert med å true Nyquist med søksmål.

Vi gjorde oss derfor noen tanker om vedkommendes troverdighet, men holdt selvsagt umiddelbart et møte med den aktuelle Statsbygg-direktøren. Her ble det redegjort for hvorfor vi hadde formulert oss slik på trykk som vi gjorde og hvor det ble fremlagt dokumentasjon på hva slags opplysninger informasjonsavdelingen hadde gitt, blant annet i mails form. Alt hadde nemlig vært on the record. Men det ble sterkt understreket at VG selvfølgelig hadde et selvstendig ansvar for det som stod på trykk og at vi selvsagt skulle foreta en rettelse dersom det hadde fremkommet noe som var feil.

På grunn av stadig manglende tilbakemeldinger fra den aktuelle direktøren i Statsbygg tok det imidlertid hele fire uker før denne saken kunne ryddes av veien – i form av en kort rettelse som stod på trykk i VG 28. august 2000.

Men samme dag som den opprinnelige saken stod på trykk i VG 1. august hadde to komiteledere i Stortinget fastslått overfor VG at konsulentsaken nå var kommet til et punkt hvor man følte det var nødvendig å be om en redegjørelse fra statsråd Jørgen Kosmo. At både lederen for kontroll- og konstitusjonskomiteen, Gunnar Skaug (Ap), og lederen for familie-, kultur- og administrasjonskomiteen, May-Helen Molvær Grimstad (KrF), kom med et slikt utspill sørget for å trappe opp presset på AAD ytterligere.

Vi hadde nå også fått tak i brevet fra Stormoen, der han fastslo at han nektet å forholde seg til andre enn statsråden i departementet. Dette brevet ble omtalt på trykk onsdag 2. august.

Reaksjonen lot ikke vente på seg.

Frps Vidar Kleppe, medlem av Stortingets kontroll- og konstitusjonskomite, forlangte Stormoens avgang – og viste til de ulike avsløringene VG hadde hatt om konsulentbruken i Statsbygg. Kleppe hadde hele tiden vært Statsbyggs "enfant terrible" på Løvebakken – blant annet som saksordfører for Stortingets gransking av overskridelsene i Rikshospitalet-saken. Men uttalelsene fra en av verstingene i Frp veide ikke spesielt tungt i norsk opinion. Men like fullt: Både Ap, KrF, SV og Frp på Stortinget ønsket nå en redegjørelse om saken.

Mer interessant enn Kleppes tirade var den lille notisen nederst på siden: ”*Love svar*”. Her lovet statssekretær Marianne Seip Haugsnes i AAD at de fire partiene skulle få de svarene de forlangte.

”- Statsråd Jørgen Kosmo vil komme tilbake til Stortinget med en redegjørelse i et passende dokument”, sa Seip Haugsnes til VG. Datteren til den anerkjente statsviteren Helge Seip hadde bare få dager tidligere gått inn som ”supervikar” i statssekretærstolen i AAD. Da hun begynte, var ”konsulentsaken” i Statsbygg en av de første sakene som landet med et brak på pulten hennes. Med vennlig hilsen fra statsråden selv.

Nedtelling til avgang – august – september 2000

I begynnelsen av august var vi ennå ikke blitt klar over det fulle omfanget av departementets egne undersøkelser av ”konsulentsaken”. Men vi merket at vi i stadig sterkere grad fikk drahjelp fra AAD – i alle fall indirekte – når vi måtte slåss med Statsbygg for å få ut dokumenter. Og det var hver eneste gang vi ønsket å se på noe.

Vi bestemte oss for å se på Statsbyggs korrespondanse med Riksrevisjonen, all den tid vi fra kilder internt i Statsbygg hadde fått antydninger om at de fryktede revisorane hadde begynt å se nærmere på konsulentsaken. Vi kjente til at det skulle versere en sak på overtidsbruken blant enkelte ansatte. Tipset lød på at en kvinnelig ansatt hadde hatt 900 timer overtid. Det spesielle var at hun fungerte som mellomledd mellom Statsbygg og KRC.

I midten av juli hadde vi også begjært innsyn i fakturagrunnlag og timelister fra KRC – for å se nærmere på hvor god dokumentasjon byrået fremla i forhold til de omfattende millionutbetalingene som ble dem til del.

Allerede samme dag hadde vi fått tilbake et proforma-avslag som på flere meget vesentlige punkter var direkte i strid med Offentlighetsloven. I stedet for å oppgi formelle unntaksgrunner og hjemmelsgrunnlag i Offentlighetsloven skrev informasjonsdirektøren i det vide og brede om Stortingets behandling av omorganiseringen i Statsbygg og om at det i praksis dreide seg om omfattende strukturendringer.

”I en så omseggripende overgangssituasjon (som kommer på toppen av ordinær drift inklusive tunge prosjekter som avslutning av nytt rikshospital og oppstart på nytt operahus) er det absolutt nødvendig å kjøpe seg kapasitet og spesialkunnskap i form av konsulentstøtte til å drive prosessen og i bistå i rekrutteringsarbeidet”, skrev direktøren.

Vi visste nesten ikke om vi skulle le eller gråte av avslaget – om vi i det hele tatt kunne ta et slikt avslagsbrev på alvor. Men vi hadde lite valg. Nok en gang måtte vi sette oss ned og skrive nærmest juridiske betenkninger, basert på **Arvid Frihagens** standardverk **”Offentlighetsloven – offentlighet, taushetsplikt og partsinnsyn”**, på loven selv samt **rundskriv G-69/98** om **”Innskjerping av praktiseringen av offentlighetsloven”** fra Justis- og politidepartementet.

I løpet av få måneder var vår kunnskap om Offentlighetslovens unntaksbestemmelser for interne dokumenter og for dokumenter som omhandler Statens økonomiforvaltning blitt ikke helt ubetydelig.

Og det lønnet seg å gjøre hjemmeleksen. Rekkefølgen var den samme hver gang: I det øyeblikk departementet fikk saken på bordet ble Statsbyggs folk underhånden gitt beskjed om

at de egentlig hadde tapt saken allerede – og at det var best at de selv omgjorde sitt eget avslagsvedtak. Det skjedde i hver eneste sak – men etter ukesvis med trenering og sending av fakser fram og tilbake.

Da vi til slutt fikk innsyn i timelistene til KRC og andre dokumenter som lå til grunn i kontraktsforholdet, var det kanskje ikke spesielt overraskende at vi også fant en ”betenkning” fra firmaets prosjektleder på at man helst så at materialet ikke ble stilt tilgjengelig for VG – av hensyn til at det fra materialet kunne utledes ”forretningsmessige hemmeligheter” som prisningsstrategier m.m.

Få uker tidligere – i et møte Stormark hadde hatt med prosjektlederen og KRC-sjef Tore Johansen hadde de forsikret at de ikke hadde noen hemmeligheter for VG, og at de selvsagt ikke ville motsette seg utlevering av timelistene.

Dokumentene viste også at juridisk seksjon i Statsbygg, når ledelsen endelig valgte å spørre juristene om råd, ga uttrykk for vurderinger som var rimelig på linje med den lovforståelsen vi argumenterte for i våre klager. Men juridisk seksjon var først blitt trukket inn i vurderingen av våre innsynssaker etter sterkt press fra departementets embedsverk.

Gjennom august var vi begge belastet med en rekke andre arbeidsoppgaver, slik at det tok noe tid å bearbeide det nye materialet vi sakte men sikkert fikk inn på huset. Dokumentmengdene begynte nå å anta et slikt omfang at det ble nødvendig å bruke flere dager bare på å systematisere materialet i ringpermer – med påfølgende dokumentanalyse. På samme måte som før tar vi oss også tid til å begge lytte gjennom de viktigste konfrontasjonsintervjuene.

Men fredag 25. august har vi på trykk den første artikkelen i en ny artikkelserie – som nå likevel er litt mer spredt enn tidligere. Vi omtaler nå den grove overtidssaken fra Statsbygg, der den sentrale, kvinnelige medarbeideren 900 overtidstimer i løpet av fjoråret. Også ti andre ansatte har i perioder eller totalt hatt så mye overtid at det er i strid med loven.

Ingen andre medier har ennå logget seg på. Men i departementet innser man nå at man sitter på en tikkende bombe. Undersøkelsene som embedsverket har foretatt, og som har vært ledet av statssekretær Seip Haugsnes, bekrefter alt det VG har skrevet samt forsterker inntrykket av at Statsbygg er i ferd med å komme helt ut av styring. Man har funnet alvorlige regelbrudd, tillitsbrudd og lovbrudd.

Departementet mener også å være meget nær ved å kunne dokumentere at Stormoen har gitt feilaktige opplysninger til departementet. Inntrykket departementets ledelse sitter igjen med, basert på dokumenter og opplysninger fra ulike kilder i Statsbygg-systemet, er at dette trolig var blitt gjort bevisst. Men her satt departementet, i likhet med oss, med en tilnærmet umulig bevisbyrde. Men alvoret i situasjonen var det liten tvil om.

Midt på dagen onsdag 31. august ringer informasjonsavdelingen i AAD til VG for å ”fortelle” om at undersøkelsene mot Statsbygg nå har tatt en ny vending og har fått et meget stort omfang. VG blir tilbudt et intervju med statssekretæren, noe vi selvsagt takker ja til. I intervjuet er statssekretæren så ansvarlig i sine uttalelser at det fra vår side til slutt blir sagt at dette neppe blir noen stor sak, all den tid en viss gjennomgang av saken allerede er blitt varslet i VGs spalter. Departementet har jo tross alt lovet Stortinget et svar på spørsmål om konsulentsaken.

Forespeilet ingen omtale overhodet, skjerper statssekretær Marianne Seip Haugsnes betydelig tonen i sine formuleringer. Hun understreker at det er iverksatt en gransking for å undersøke Stormoens samlede disposisjoner som toppsjef i Statsbygg, og at intensiteten i undersøkelsene ikke er ubetydelig.

Saken ender som en sidetopp i VG dagen etter. Gjennom andre kilder i departementet får vi bekreftet det inntrykket vi sitter igjen med, men som ingen vil si åpent: Stormoens framtid henger i en meget tynn tråd. Og uansett virker det som om departementet nå har bestemt seg for at man er tjent med et høyt konfliktnivå i saken. Det forteller en jo også noe.

Bottom line: Vi blir overbevist om at det haster med å få laget journalistikk på timelistene som vi til slutt fikk innsyn i. Men det tar noen dager å få regnet seg gjennom materialet.

Funnene vi gjør er imidlertid meget oppsiktsvekkende:

- Key Resources Consulting (KRC) har til nå fått utbetalt over 20 millioner kroner fra Statsbygg.
- Bruken av prosjektleder Bent Myrdahl i KRC står alene for 6,4 av disse millionene. De siste to årene har han arbeidet 4200 timer – til en timepris på 1500 kroner. Timeprisen er ikke forsøkt reforhandlet.
- I mai 2000 fakturerte Myrdahl hele 272 timer – hvilket betyr at han må ha arbeidet 12 timer og 22 effektive minutter for Statsbygg hver dag. Fakturaen for desember 1999 (som bare omfattet de 17 første dagene i måneden) viser dessuten 220 timer for Myrdahl alene. Det betyr en gjennomsnittlig arbeidsdag på rundt 17 effektive timer hver virkedag.
- KRC har brukt hele 84 kostbare konsulenttimer bare på å rekruttere ny medarbeider til Statsbyggs resepsjon.
- Konsulentene har nærmest tatt over alt ansvar for rekruttering, og har intervjuet et stort antall søkere til hver eneste stilling, mens taksameteret har gått.
- For 1999 alene utgjør kostnadene knyttet til bruken av konsulenter (administrativ konsulentbistand) nesten 10 prosent av Statsbyggs samlede administrasjonskostnader. Beløpet står for halvparten av økningen i administrasjonskostnader.
- I tillegg til KRC har Statsbygg og Halvor Stormoen også kjøpt konsulenttjenester av en rekke andre personer og byråer, slik at den totale prislappen er kommet opp i 34,1 millioner kroner i løpet av knappe to år.

Onsdag 6. september sammenfatter vi våre funn i en artikkel over en knapp side, en artikkel som (på grunn av vår lille angst for å ikke få omsetning for researchen) er proppfull av nyhetspoenger, med overskriften ”På to år kostet denne konsulenten Statsbygg 6,4 MILL.”

Innebygd i den komprimerte teksten er også et sitat fra statssekretær Marianne Seip Haugsnes i AAD. Hun er tindrende klar.

”- Dette er fullstendig uakseptabelt”, sier hun og legger til: ”- Vi vil sørge for å undersøke denne saken nærmere.”

Uttalelsen rommet en klar og direkte mistillit til Statsbygg-sjef Halvor Stormoen. Den var også så tydelig at NTB samme morgen sendte ut en sitatsak basert på VGs oppslag. Men her ble det fremstilt som om granskingen av Statsbygg skulle begynne der og da. Sannheten var jo at den allerede hadde pågått i flere måneder.

De neste tre ukene brukte vi mye tid på å jakte på nyheter om hva departementet foretok seg. Gjennom kontakt med kilder i Statsbygg og departementet, kombinert med stadig overvåking

av AADs postjournal, fikk vi kjennskap til at politisk ledelse hadde besluttet å koble inn regjeringsadvokaten. Alt tydet på at det brygget opp til en skikkelig brudulje.

Departementet tar grep – slutten av september/oktober 2000

Tirsdag 26. september 2000 skrev VG at regjeringsadvokaten hadde konkludert med at det forelå alvorlige tillitsbrudd og regelbrudd i konsulentsaken i Statsbygg, og at konklusjonene kunne få alvorlige konsekvenser for Statsbygg-sjef Halvor Stormoen.

Som oppfølging hadde vi forberedt en sak på at Stormoen ikke bare hadde brukt ekskollega Tore Johansen i KRC som konsulent. Han hadde også betalt en annen, tidligere kollega 1,8 millioner kroner for å fungere som markedssjef i datterselskapet Statens Utleiebygg AS. Men det at vi hadde fått ut nyheten om regjeringsadvokatens vurderinger førte nå til en viss fortlgang i slagplanen som allerede var blitt lagt i AADs kontorer.

Samme dag saken om regjeringsadvokatens vurderinger stod på trykk nedsatte departementet en ”arbeidsgruppe” bestående av fire byråkrater og en ekstern revisor. Arbeidsgruppen skulle foreta egne, fysiske undersøkelser i Statsbyggs lokaler – med hjemmel i statens økonomireglement. De skulle også ha tilsyn med den daglige driften av Statsbygg.

Virkemiddelet var ekstremt og meget oppsiktsvekkende – all den tid det innebar at forvaltningsbedriften egentlig ble satt under administrasjon av departementet. Men for å sukke pillen litt for hardt prøvde Statsbygg-ansatte presiserte departementet at det de gjorde på ingen måte var noen fortsatt gransking av Statsbygg. Men dette var – i beste fall - en hvit løgn.

Vi begge – og VGs ledelse – oppfattet vendingen i saken som dramatisk. Vi brukte derfor to sider på å presentere nyheten i neste dags avis, med overskriften ”TAR KONTROLLEN. Dramatisk grep mot Statsbygg”. Nå var vi overbevist om at saken ville bli plukket opp i andre medier. Men nei. Vi fikk fortsatt lov til å være alene på saken.

Vi visste nå at politisk ledelse i AAD – dvs statsråd Jørgen Kosmo - hadde besluttet at Stormoen måtte bort. Vi visste at departementet satt med så sterke kort og så urovekkende funn at det i verste fall ville gå til retten for å få avskjediget Statsbygg-sjefen. Siste gang det hadde skjedd, var trolig Treholt-saken. Nettopp derfor var det en litt uvirkelig setting at den øredøvende tausheten fortsatte i andre medier.

Etter mange runder i VGs ledelse valgte vi derfor å legge oss på en forsiktig linje da vi påfølgende dag - torsdag 28. september – fortalte at Stormoen samme dag var kalt inn på teppet hos Jørgen Kosmo. Det ble også tatt med at Stormoen hadde besluttet å la seg bistå av høyesterettsadvokat Jon R. Gundersen. Men av frykt for at ting skulle endre seg helt inntil det siste, skrev vi IKKE at han på møtet ville få beskjed om at han ikke lenger hadde tillit. Vi skrev bare at Stormoen på møtet ville få vite statsrådets konklusjon på bakgrunn av departementets gransking av konsulentsaken i Statsbygg.

Nyheten stod imidlertid å lese mellom linjene. Nærmest i klartekst.

Etter krisemøtet var alle parter fullstendig tause. Mens Kosmo ikke ville svare på om han har tillit til Statsbygg-sjefen, fastslo Stormoens advokat - fallskjermeksperten Jon R. Gundersen – at alle var enige om at det ikke skulle refereres fra møtet.

Men møtet hadde uansett vært så dramatisk at Stormoen og Gundersen sammen spaserer til Gundersens advokatkontor like ved Rådhusplassen i Oslo for å diskutere hvordan de skal forholde seg til situasjonen som er oppstått.

Det hører med til historien at andre medier nå var begynt å bevege litt på seg. NRK Dagsrevyen fikk et hint om hva som var på gang, og var derfor tilstede og filmet da Stormoen og Gundersen kom, og senere også når de gikk. Dagsrevyens team fikk også et intervju med statsråden, der Kosmo gikk langt i å antyde mistillit. Men vaksjefen syntes ikke det var spennende nok. Så det ble ingen sak i 19-sendingen.

Lørdag 30. september dundret imidlertid Statsbygg-sjef Halvor Stormoen selv til i et intervju med VG. Her avviste han all kritikk, og fastslo at han var ukjent med at det skulle foregå noen ”prosess” mellom ham og departementet.

”- Jeg er Statsbygg-sjef og det er ikke noe annet tema rundt det. Jeg er sjef og sånn er det tvers igjennom”, sa Stormoen til VG. Stormoen beskyldte også Kosmo for manglende innsikt i de vanskelige prosessene som har vært i Statsbygg, og konstaterte at det hadde vært fullstendig kaos da han tok over ledelsen av Statsbygg i juni 1998.

I departementet leste man Stormoens uttalelser med en kombinasjon av vantro, hoderysten og latter. Stormoen hadde i klartekst fått beskjed om at han ikke lenger hadde tillit. Men i stedet for å ta hintet, valgte han å svare med en ren krigserklæring. For det var slik AAD tolket uttalelsene i intervjuet.

Samme dag skrev dessuten Aftenposten, som nå trolig forstod hvilken vei det gikk, om at Statsbygg-sjefen vurderte sin stilling etter pålegg fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet om å bryte tvert med Key Resources.

Åpent opprør og Stormoens avgang

Nå kokte det internt i Statsbygg. Vi holdt fortløpende kontakt med ulike kilder for å ta ”temperaturen” på aktiviteten der. Vi fikk høre at sentrale sjefer i systemet – et sted mellom ti og tyve personer – hadde undertegnet et opprop som gikk sterkt i rette med Stormoens uttalelser – og nærmest krevde hans avgang. Også tillitsmannsorganisasjonene skulle ha satt seg i bevegelse.

Det var en formidabel utfordring å prøve å få ut nyheten. Til avisen tirsdag 3. oktober greide vi ikke å få noen av de ansatte eller tillitsvalgte til å kommentere den oppståtte tillitskrisen åpent, men vi fikk det meste bekreftet ”på bakgrunn” av våre kilder på innsiden. Men dagen etter konstaterte hovedverneombudet i Statsbygg, Rolf Jullum, at arbeidsmiljøet i bedriften nå var blitt så belastet at det kunne få ”driftsmessige konsekvenser” – og kunne ramme fremdriften av en rekke store byggeprosjekter.

Da fantes det ingen vei tilbake, heller ikke for AAD.

Den førstkommende tirsdag var det et nytt, hemmelig krisemøte i departementet. Også da satt vi og ventet på Stormoen og Gundersen. Begge holdt fasaden og smilte avvæpnende til VG og Aftenpostens John Hultgren: ”Ingen kommentar!”. Etter møtet gikk Stormoen rett til Stortinget, der han sammen med andre etatstopper, stortingsrepresentantene og kongefamilien deltok i den høytidelige åpningen av stortingssesjonen. Men han hadde trolig mye å tenke på. Kosmo hadde tatt bladet fra munnen og sagt klart fra at Stormoen risikerte å bli avskjediget dersom han ble sittende.

Torsdag 5. oktober klokken 14 møter Stormoen i departementet. Etter å ha undertegnet en avtale om sluttvederlag på en million kroner og lønn ut året – betydelig mindre enn det han egentlig har krevd, ringer Stormoen til Statsbygg og ber om at det kalles inn til allmøte. Klokken 14.20 sendes det ut en ilmelding over mailsystemet til alle ansatte, med beskjed om at det er allmøte i kantinen klokken 14.45.

Når Stormoen forlater departementet, er han ledsaget av ekspedisjonssjef Kasper Holand. Sammen går de til fots ned til Statsbyggs hovedkvarter i Byporten like ved Oslo sentralstasjon, med tre VG-medarbeidere og en enslig TV2-reporter uten kameramann på slep.

Da Stormoen en drøy halvtime senere forlot Statsbygg for siste gang, stilte han opp til intervju med TV2. I intervjuet fremsatte han nok en gang – denne gang indirekte – en trussel om søksmål mot VG.

”Jeg er ferdig med Statsbygg, men jeg er ikke ferdig med VG”, konstaterte Stormoen.

Granskingen fortsetter – oktober – desember 2000

Men AAD var heller ikke ferdig med Stormoen. Selv om de nå var blitt kvitt den brysomme Statsbygg-sjefen fortsatte ryddearbeidet og granskingen i forvaltningsbedriften, i regi av AADs arbeidsgruppe. Funnene måtte systemiseres og samles i et skriftlig dokument.

1. desember var dette arbeidet ferdig, og ble nedfelt i de to rapportene ”Vurdering av Statsbyggs styringssystem” og ”Kontroll av Statsbyggs kjøp av konsulenttjenester fra KRC”. Men selv om pressen ganske raskt bestilte rapportene via postjournalene, ble dokumentene ikke utlevert før 15. desember.

Det kan ha vært fordi departementets ledelse trengte tid til å tenke gjennom hva de nå skulle gjøre. Rapportene inneholdt nemlig direkte drepende karakteristikk av Stormoens disposisjoner som toppsjef i Statsbygg. Arbeidsgruppen påpekte en rekke lovbrudd og regelbrudd, manglende styring og kontroll, og fastslo at Stormoen en rekke ganger har feilinformert departementet om flere forhold.

Et sted het det:

”Departementet har gjennom sin kontroll funnet det dokumentert at Halvor Stormoen fikk reaksjoner fra organisasjonsstaben, og at han ble gjort kjent med at de økonomiske transaksjoner med konsulentselskapet ikke ble gjennomført på en reglementert måte. Departementet mener at Halvor Stormoen har lagt til rette for at konsulentselskapet fikk utbetalt betydelige beløp uten at de fakturerte tjenester var forankret i en skriftlig avtale eller skriftlig bestilling som kunne gitt underordnede en mulighet for å gjennomføre en kontroll...”

Rapportene omtalte også Stormoens opplysninger om at valget av Key Resources Consulting ble gjort i samråd med daværende organisasjonsdirektør.

”Denne fremstillingen er tilbakevist av daværende organisasjonsdirektør. (...) Ut fra foreliggende dokumentasjon finner departementet det tilstrekkelig dokumentert at Halvor Stormoen selv besluttet og tildelte konsulentoppdraget til KRC”

Ved lesningen av rapportene fikk vi en meget sterk følelse av at saken kunne få et rettslig etterspill for Halvor Stormoen. Ikke bare var ordlyden i rapportene usedvanlig sterk kost til å være forfattet i et departement. Det måtte jo også være en terskelverdi i departementet for hva man kunne la passere uten at man følte behov for å reagere på en eller annen måte.

Nok et tegn på dette var da arbeids- og administrasjonsminister Jørgen Kosmo bekreftet overfor VG 17. desember at rapportene få dager senere ville bli oversendt Regjeringsadvokaten for vurdering. Samme dag truet Stormoen departementet med et mulig søksmål på bakgrunn av det han oppfattet som ”sverting” av ham i rapportene. Han reagerte også på at han ikke hadde fått se rapportene før de ble publisert, og pekte på at han teknisk sett fortsatt var ansatt i AAD.

Flere kilder bekreftet ganske snart i ulike bakgrunnssamtaler at det var tatt en beslutning i AAD om å sende over saken til Økokrim – med begjæring om etterforskning av forholdene som var fremkommet i rapportene. Men først måtte rapportene samlet sett vurderes av Regjeringsadvokaten. Et plutselig angrep mot rapportene fra KRC-ledelsen førte til en ny runde med vurderinger.

Samtidig satt vi på gjerdet og ventet. Vi kunne umulig omtale beslutningen om å oversende saken til Økokrim FØR selve oversendelsen hadde skjedd. Noe kunne komme opp helt på tampen som endret på alt, selv om det var lite trolig. Det var en lite fristende tanke å trø feil akkurat der.

Men i skrivende stund er det ufravikelig besluttet at rapportene formelt skulle oversendes fra AAD til Økokrim, sammen med et brev der man ba Økokrim vurdere å iverksette etterforskning av den avgåtte Statsbygg-sjefen og forholdene som fremkom i AADs egne rapporter.

Og da er – som TV2 sier – siste ord ikke sagt i denne saken.

SPESIELLE ERFARINGER

Få hadde vel trodd at ”konsulentsaken” i løpet av ett år skulle utvikle seg fra noen få artikler i VG til at Statsbygg-sjefen måtte gå av, og nå risikerer straffeforfølgelse fra Økokrim. Vi forstod det vel tidligere enn andre, all den tid vi satt på omfattende dokumentasjon og et ikke ubetydelig kildetilfang.

Underveis så vi enkelte hederlige forsøk fra kolleger på å ”logge seg på”, men de ga raskt opp. I andre tilfeller ble vi forundret over den påfallende mangelen på kritiske spørsmål, at kolleger vinklet seg helt bort eller hadde latt å gjøre hjemmeleksen. Det handlet ikke nødvendigvis om å forsøke å konkurrere med våre avsløringer, all den tid vi hadde et brukbart forsprang, men i alle fall ved å forholde seg til de fakta som var udiskutable og som hadde stått på trykk.

Ikke minst stusset vi litt over en artikkel i Dagens Næringsliv 21. oktober 2000 som langt på vei virket dementerende i forhold til våre saker. Artikkelen omtalte Halvor Stormoens notat til departementet 30. mars 2000, hvor han kritiserte departementets manglende evne som etatstyrer. Her får Stormoen alene anledning til å diktere sin egen virkelighetsoppfatning, samtidig som journalisten unnlater å vise til de mer urimelige sidene av notatet. Stormoen blir heller ikke konfrontert med statsrådets meget krasse uttalelser om Stormoens konsulentbruk.

I andre medier ble det vist til at Stormoens avgang skyldtes ”den voldsomme mediefokuseringen” på hans person (les: fra VGs side), eller man forsøkte å koble departementets kritikk i granskingsrapportene til kostnadsprekken på Rikshospitalet og andre store prosjekter. Det eneste problemet var bare at granskingen utelukkende hadde fokusert på kjøp av ”administrativ konsulentbistand”. Verken mer eller mindre.

Når en artikkelserie eller et mediums dekning av en sak får slike konsekvenser som i dette tilfellet er vel en viss ”polarisering” av dekningen – og fokuseringen på det aktuelle mediet - kanskje ikke til å unngå. La det være sagt: Det er et sunnhetstegn dersom andre medier velger å forholde seg kritiske til avsløringer andre steder. Men dersom de kritiske spørsmålene ikke baseres på fakta, dersom man ikke gjør hjemmeleksen godt nok, ender vi bare opp i ”dementi-journalistikk”.

Og det har vi sett litt mye av i denne saken. Vi hadde ønsket oss litt mer konkurranse om de substansielle nyhetene som har drevet denne saken fremover. For det MÅ jo være et svakhetsstegn for norsk presse at vi får lov til å være praktisk talt alene på en sak som dette.

VG-huset 23. januar 2001

Kjetil Stormark

Johann D. Sundberg

Vedlegg: De publiserte avisartiklene